

Bestuursdienst

Telefoon (050) 367 89 10/ Wieteke de Boer
Onderwerp Evaluatie boombeheer 2009

De leden van de raad van de gemeente
Groningen
te
GRONINGEN

Datum 17 DEC 2009

Bijlage(n) 1

Ons kenmerk RO09.2103846

Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij bieden wij u de evaluatie boombeheer over 2009 aan. In deze evaluatie geven wij een totaal overzicht van wat wij als gemeente in 2009 op bomengebied hebben uitgevoerd. Zo hebben we niet alleen kapvergunningen aangevraagd en verleend, maar ook veel bomen herplant. Naast een kwantitatieve analyse van de kapvergunningen geven we u een stand van zaken wat betreft de monumentale bomen. Verder informeren wij u over de uitgevoerde projecten in het kader van het bomenstructuurplan. We besluiten met een samenvatting van de boomfeestdag 2009 en de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd vanuit beheer en onderhoud.

De belangrijkste punten uit de evaluatie boombeheer 2009 zijn:

Kapvergunningen

- In 2009 zijn tot 5 november 322 kapaanvragen binnengekomen. Op basis van dit aantal verwachten wij over het gehele jaar circa 340 kapaanvragen. Dit zijn ruim honderd kapaanvragen minder dan in 2008. De afgelopen jaren lag het aantal kapaanvragen, ondanks kleine schommelingen, rond de 450 stuks. Waarom het aantal kapaanvragen nu is afgenomen, kunnen we niet verklaren;
- Tot 5 november 2009 hebben wij in totaal 301 kapvergunningen verleend voor het kappen van 929 bomen. Het aantal verleende vergunningen staat dus niet gelijk aan het aantal bomen dat gekapt is. Eén vergunning kan namelijk meerdere bomen omvatten. Het aantal bomen, waarvoor een kapvergunning wordt aangevraagd wisselt per jaar en is afhankelijk van de geplande projecten en werkzaamheden maar ook van het aantal particuliere aanvragen;
- Met de invoering van het nieuwe kapbeleid in 2004 is de kapvergunningvrije diameter van 10 cm naar 20 cm gegaan. Het aantal gekapte bomen met een stamdiameter kleiner dan 20 cm houden wij sindsdien bij. Het betreft hier alleen de gemeentelijke bomen. In totaal hebben wij in 2009 424 bomen met een stamdiameter kleiner dan 20 cm gekapt;
- Het aantal gemeentelijke vergunningen met een herplantplicht (19 stuks) is lager dan het aantal particuliere vergunningen met een herplantplicht (34 stuks). Toch

omvat de gemeentelijke verplichte herplant meer bomen. Dit is te verklaren doordat naar verhouding de gemeente meer bomen per kapaanvraag aanvraagt. Van de 603 particuliere bomen, waarvoor wij een kapvergunning hebben verleend moeten er 162 bomen worden herplant. De herplantplicht bij particulieren ligt hiermee op circa 25%. De herplantplicht bij gemeentelijke bomen ligt veel hoger, namelijk op circa 60%. Van de 327 te kappen bomen moeten er 196 worden herplant;

- Naast de aanplant van bomen in het kader van de herplantplicht bij de kapvergunning hebben wij ook bomen aangeplant in het kader van reguliere inboet en nieuwe projecten. Bij inboet worden dode en slechte bomen vervangen door nieuwe aanplant. Het gaat hier in totaal om 1009 bomen;
- We hebben dit jaar 1367 bomen aangeplant tegenover 1353 gekapte bomen. Dat het aantal aangeplante bomen ongeveer gelijk is aan het aantal gekapte bomen, wordt grotendeels bepaald door de bomen die worden ingeboet/nieuw aangeplant. Vanuit de herplantplicht worden nog weinig bomen teruggeplant. Slechts 25% van het aantal aangeplante bomen is opgelegd vanuit de herplantplicht bij kapvergunningen. Naar verhouding wordt minder vaak herplant opgelegd bij particuliere kapvergunningen, omdat het meestal gaat om bomen die te groot zijn geworden ten opzichte van een tuin. Het opleggen van een herplant lijkt dan niet zinvol. Toch zou de aanplant van een kleine boom in zo'n geval een oplossing kunnen zijn. Ons streven is om in 2010 verhoudingsgewijs meer bomen aan te planten vanuit de herplantplicht bij kapvergunningen. We zullen daarom in 2010 criteria opstellen voor het toepassen van de herplantplicht en dit vastleggen in beleid.

Monumentale bomen

- Ten opzichte van de eerste inventarisatie in 2000 is het aantal monumentale bomen toegenomen van 2986 bomen in 2000 tot 5195 bomen in 2009. Hiervan staan 3998 op gemeentelijk terrein en 1197 op particuliere grond. Vooral in de jongste leeftijdscategorie zijn er veel gemeentelijke bomen bijgekomen, bijna 2000 stuks. Dit zijn bomen die bij de inventarisatie in 2000 nog niet de leeftijd van 50 jaar hadden bereikt;
- In 2009 zijn er tot 1 november vijf nieuwe subsidieaanvragen voor het onderhoud van particuliere monumentale bomen binnengekomen. Daarnaast zijn er nog drie aanvragen in behandeling. In verband met het subsidieplafond van € 10.000, - kunnen er tien subsidieaanvragen worden verleend.

Bomenstructuurplan

- Omdat het bomenbestand in een stad continu onderhevig is aan veranderingen en het bomenstructuurplan grotendeels is uitgevoerd, vinden wij het gewenst om het bomenstructuurplan te actualiseren. In 2010 zal daarom een plan van aanpak worden opgesteld, waarin concrete acties ten aanzien van het huidige bomenstructuurplan worden opgenomen. Wijzigingen en aanbevelingen uit de afgelopen evaluaties zullen wij hierin opnemen. Met dit plan van aanpak kan het

lopende bomenstructuurplan op een weloverwogen manier worden gecorrigeerd, zodat deze aansluit op de huidige situatie.

Beheer en onderhoud: boomziektes- en plagen

- Om de kastanjeziekte in de gemeente Groningen te monitoren en te beheersen wordt in 2010 een proef uitgezet voor een periode van drie jaar:
  - o Bij een groep van 5-10 bomen wordt niets gedaan. Deze bomen worden alleen gecontroleerd en dienen als referentiegroep;
  - o Bij een groep 5-10 bomen wordt bodemverbetering toegepast door het aanbrengen van compost op de boomspiegel en het aanbrengen van boorgaten in de bodem;
  - o Bij een groep van 5-10 bomen worden de bloedingsplekken aangesmeerd met ascorbinezuur (vitamine C).

Aan de hand van de resultaten wordt gekeken welke maatregel het meest doeltreffend is om de ziekte te bestrijden. De proef wordt uitgevoerd onder supervisie van de UR Wageningen 'Onderzoek ziekten en plagen stedelijk groen' en wordt financieel ondersteund door Stichting Iepenwacht Groningen. De overige financiering (deels met mogelijke subsidies) verzorgen wij zelf, evenals de monitoring. Landschapbeheer Groningen neemt het grootste deel van de uitvoering voor haar rekening. Ook de gemeente Winsum zal deelnemen met een vergelijkbaar opgezette proef.

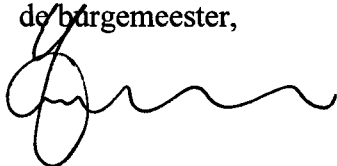
Verwacht wordt dat de gemeente financieel wordt bijgestaan door de volgende subsidiebronnen: Stichting Iepenwacht Groningen, Provincie Groningen en Senter Novem. De proef zal jaarlijks (zonder subsidie) circa € 12.000, - gaan kosten. De te verwachten subsidie bedraagt circa 50%.

- *Massaria* is een schimmelziekte die in 2007 voor het eerst in Nederland werd geconstateerd. Sinds het voorjaar van 2008 zijn platanen in Groningen besmet met *Massaria*. Dit jaar is opnieuw een daling van het aantal aangetaste platanen waargenomen. Aangezien in het zuiden van Nederland het aantal waarnemingen stijgt, is dit een opmerkelijke constatering. Een eenduidige verklaring voor daling ten opzichte van de stijging in zuid Nederland is er (nog) niet. Het verschil zou veroorzaakt kunnen worden door verschillende weersomstandigheden en temperaturen in vergelijking met de zuidelijke provincies. Daarnaast krijgt door reguliere controle de *massaria* ziekte ook minder kans zich te ontwikkelen en te verspreiden.
- Sinds 2001 is de verspreiding van de eikenprocessierups in ons land toegenomen. De rups is onder andere waargenomen in Noord-Brabant, Gelderland, Utrecht, Overijssel, Noord-Holland, Zuid-Holland en in grote delen van Noord- en Midden-Limburg. Ook in Drenthe zijn de eerste waarnemingen gedaan. Mede door het lage aantal eiken in de provincie is Groningen nog gespaard gebleven. In 2010 verwachten we de eerste meldingen in Groningen.

Voor meer informatie over de evaluatie verwijzen wij u naar de bijlage.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders
van Groningen,

de burgemeester,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large initial 'G' followed by several loops and a long horizontal stroke.

de secretaris,

A handwritten signature in black ink, appearing to be a name with a long horizontal stroke at the end.

EVALUATIE BOOMBEHEER 2009

In de gemeente Groningen staan circa 180.000 bomen, ongeveer een boom per inwoner. Het merendeel hiervan staat in parken, plantsoenen of op particulier terrein. Deze evaluatie gaat grotendeels over de bomen die bij dienst ROEZ / Stadsbeheer in beheer zijn. Dat zijn er ongeveer 85.000.

1. Kapvergunningen

In 2009 zijn tot 5 november 322 kapaanvragen binnengekomen. Op basis van dit aantal worden over het gehele jaar circa 340 kapaanvragen verwacht. Dit zijn ruim honderd kapaanvragen minder dan in 2008. De afgelopen jaren lag het aantal kapaanvragen, ondanks kleine schommelingen, rond de 450 stuks. Waarom het aantal kapaanvragen nu is afgenomen kunnen we niet verklaren.

Tot 5 november '09 zijn in totaal 301 kapvergunningen verleend voor het kappen van 929 bomen. Het aantal verleende vergunningen staat dus niet gelijk aan het aantal bomen dat gekapt is. Eén vergunning kan namelijk meerdere bomen omvatten. Het aantal bomen waarvoor een kapvergunning wordt aangevraagd wisselt per jaar en is afhankelijk van de geplande projecten en werkzaamheden maar ook van het aantal particuliere aanvragen.

Kwantitatieve gegevens kapvergunningen 2000 (tot 05-11-2009)			
	Particulier	Gemeentelijk	Totaal
Aantal kapaanvragen	265	57	322
Aantal verleende vergunningen	244 (603 bomen)	57 (327 bomen)	301 (929 bomen)
Aantal weigeringen	21	0	21
Aantal aanvragen waarop zienswijzen zijn ingediend	7	3	10
Aantal vergunningen waarop bezwaarschriften zijn ingediend	2	5	7
Aantal vergunningen waarop voorlopige voorzieningen zijn ingediend	0	0	0
Aantal vergunningen waarbij herplant is opgelegd	34	19	53
Aantal te herplanten bomen	162	196	358

Circa 20% van alle kapaanvragen is gemeentelijk. Deze verhouding tussen het aantal gemeentelijke en particuliere kapaanvragen is vrijwel elk jaar gelijk. In 2009 zijn 21 kapaanvragen geweigerd. Deze hadden allen betrekking op particuliere bomen. Gemeentelijke aanvragen worden nauwelijks geweigerd. In 2009 zijn alle kapaanvragen van de gemeente verleend. Dit is te verklaren doordat een gemeentelijke kapaanvraag in een vroeg stadium intern wordt besproken met de kapvergunningverlener. Op het moment dat de kapaanvraag wordt gedaan is al overeenstemming bereikt en zal de kapvergunning niet worden geweigerd.

Er zijn verschillende redenen om een kapvergunning te weigeren. De meest voorkomende reden is dat de mate van overlast slechts gering is. Overlast kan soms worden weggenomen zonder dat de boom daarvoor gekapt hoeft te worden. Bij een te grote schaduwwerking kan snoeien van de boom een effectieve oplossing zijn. Overigens is voor het uitvoeren van een ingrijpende snoeimethode zoals knotten of kandelabereren (takken terug snoeien tot op de stam, zodat de boom de vorm van een kandelelaar krijgt) wel een kapvergunning nodig.

Er zijn zienswijzes ingediend op zeven particuliere kapaanvragen. Op twee particuliere vergunningen is bezwaar gemaakt. Bij de gemeentelijke kapaanvragen en -vergunningen ligt dat anders. Daar zijn

op drie kapaanvragen zienswijzes ingediend en is op vijf vergunningen bezwaar gemaakt. Geen van de bezwaarschriften heeft geleid tot een voorlopige voorziening.

Aantal gekapte niet vergunningplichtige gemeentelijke bomen (< 20 cm)

Met de invoering van het nieuwe kapbeleid in 2004 is de kapvergunningvrije diameter van 10 cm naar 20 cm gegaan. Het aantal gekapte bomen met een stamdiameter kleiner dan 20 cm wordt sindsdien bijgehouden door ROEZ / Stadsbeheer. Het betreft hier alleen de gemeentelijke bomen. In totaal zijn in 2009 424 bomen met een stamdiameter kleiner dan 20 cm gekapt.

Deelgebied	Aantal gekapte bomen < 20 cm	Reden
Zuid	25	Grondsanering (100%)
Oudewijken/Binnenstad	5	Dood (100%)
Noordwest/Hoogkerk	201	Dunning (90%), dood/ziek (10%)
Noorddijk	193	Dunning (70%), slechte kwaliteit (2%), overig/onbekend (28%)
Totaal	424	

Aantal herplante bomen

In beginsel wordt een herplantplicht van één op één opgelegd bij kapaanvragen. Het moet echter wel mogelijk zijn om een nieuwe boom op dezelfde plek te planten. Dit blijkt in de praktijk lang niet altijd zo te zijn. Er is soms geen ruimte voor een boom om zich te kunnen ontwikkelen, er staan soms te veel bomen bij elkaar waardoor ze elkaar belemmeren in hun groei of de boom is in het bomenstructuurplan aangemerkt als overboom¹ en hoeft daarom niet op dezelfde plek vervangen te worden.

Het aantal gemeentelijke vergunningen met een herplantplicht (19 stuks) is lager dan het aantal particuliere vergunningen met een herplantplicht (34 stuks). Toch omvat de gemeentelijke verplichte herplant meer bomen. Dit is te verklaren doordat naar verhouding de gemeente meer bomen per kapaanvraag aanvraagt.

Van de 603 particuliere bomen waarvoor een kapvergunning is verleend moeten er 162 bomen worden herplant. De herplantplicht bij particulieren ligt hiermee op circa 25%. De herplantplicht bij gemeentelijke bomen ligt veel hoger, namelijk op circa 60%. Van de 327 te kappen bomen moeten er 196 worden herplant.

Aantal herplant 2009	Aantal bomen
Herplant vanuit kapvergunningen (kapvergunningplichtige bomen):	
Particulier	162
Gemeentelijk	196
Inboet en nieuwe aanplant:	
Inboet/nieuwe aanplant SB	371
Inboet/nieuwe aanplant IGG	638
Totaal aantal bomen aangeplant	1367

¹ Overbomen zijn straatbomen die weinig toegevoegde waarde hebben in een straat omdat er al veel bomen in aangrenzende groenstroken of plantsoenen staan. Zodra deze bomen overlast gaan veroorzaken, ziek worden of doodgaan, kunnen ze worden verwijderd zonder hiervoor nieuwe bomen in de plaats te zetten. Tot deze categorie bomen behoren ook de straatbomen in verharding die in de huidige situatie veel overlast geven, maar waarbij het mogelijk is om de bomenstructuur opnieuw op te zetten in een nabij gelegen groen- of grasstrook. De overbomen zijn vastgelegd in het bomenstructuurplan 'Bladwijzer', dat in november 2002 door de raad is vastgesteld.

Naast de aanplant van bomen in het kader van de herplantplicht bij de kapvergunning zijn er ook bomen aangeplant in het kader van reguliere inboet en nieuwe projecten. Bij inboet worden dode en slechte bomen vervangen door nieuwe aanplant. Voor Stadsbeheer (SB) projecten zijn er in 2009 371 bomen ingeboet en nieuw aangeplant. Voor Ingenieursbureau (IGG) projecten zijn in 2009 638 bomen ingeboet en nieuw aangeplant.

Verhouding gekapte bomen/aangeplante bomen

We hebben dit jaar 1367 bomen aangeplant tegenover 1353 bomen gekapt. Dat het aantal aangeplante bomen ongeveer gelijk is aan het aantal gekapte bomen wordt grotendeels bepaald door de bomen die worden ingeboet/nieuw aangeplant. Vanuit de herplantplicht worden nog weinig bomen teruggeplant. Slechts 25% van het aantal aangeplante bomen is opgelegd vanuit de herplantplicht bij kapvergunningen. Naar verhouding wordt minder vaak herplant opgelegd bij particuliere kapvergunningen omdat het meestal gaat om bomen die te groot zijn geworden ten opzichte van een tuin. Het opleggen van een herplant lijkt dan niet zinvol. Toch zou de aanplant van een kleine boom in zo'n geval een oplossing kunnen zijn. Ons streven is om in 2010 verhoudingsgewijs meer bomen aan te planten vanuit de herplantplicht bij kapvergunningen. We zullen daarom in 2010 criteria opstellen voor het toepassen van de herplantplicht en dit vastleggen in beleid.

Kapprogramma

Ieder jaar wordt een kapprogramma opgesteld. Dit is een, vanuit regulier beheer en onderhoud gezien, gemeentelijke kapvergunningsaanvraag, waarbij niet voor elke afzonderlijke boom een kapvergunning wordt aangevraagd, maar waarbij al deze bomen worden geclusterd in één aanvraag. Kapaanvragen in het kader van projecten zijn hierin niet opgenomen. Op 10 juni 2009 is de kapaanvraag ingediend en vervolgens beoordeeld. De uitvoering van het kapprogramma vindt plaats in het najaar van 2009 en het voorjaar van 2010.

In het kader van het kapprogramma 2009 worden 96 bomen gekapt, 15 geknot en 2 gekandelaberd. Aan de verleende kapvergunning is een herplant van 83 bomen opgelegd.

De bomen uit het kapprogramma 2009 worden om de volgende redenen gekapt:

Reden	Aantal
Dode bomen	41
Bomen met ernstige boomwortelproblemen	0
Bomen stervende en/of gevaarlijk	56
Dunning minder duurzame bomen t.b.v. duurzame bomen	16
Totaal	113

2. Monumentale bomen

Het meest bijzondere en waardevolle deel van het Groningse bomenbestand zijn de monumentale bomen. Deze bomen zijn vijftig jaar of ouder en zijn bijzonder vanwege hun omvang of functie. Het begrip 'monumentale boom' is in de APVG vastgelegd, compleet met toetsingscriteria. Op 24 april 2007 heeft het college de actualisatie nota 'BladGoud' (inventarisatie en beleid monumentale bomen) vastgesteld. Hierover is de raad destijds schriftelijk geïnformeerd.

Ten opzichte van de eerste inventarisatie in 2000 is het aantal monumentale bomen toegenomen van 2986 bomen in 2000 tot 5195 bomen in 2009. Hiervan staan 3998 op gemeentelijk terrein en 1197 op particuliere grond. Vooral in de jongste leeftijdscategorie zijn er veel gemeentelijke bomen bijgekomen, bijna 2000 stuks. Dit zijn bomen die bij de inventarisatie in 2000 nog niet de leeftijd van 50 jaar hadden bereikt.

De particuliere monumentale bomen worden om de drie jaar geïnventariseerd. In 2010 zal de eerstvolgende actualisatie plaats vinden. De gegevens van de gemeentelijke monumentale bomen worden continu geactualiseerd op basis van het driejaarlijks onderhoud van de bomen.

Subsidie voor onderhoud particuliere monumentale bomen

Monumentale bomen zijn waardevolle objecten in de stad. Dit geldt niet alleen voor bomen op gemeentelijk terrein, maar ook voor monumentale bomen in particulier bezit. Particuliere eigenaren van een monumentale boom kunnen daarom eenmaal in de 15 jaar subsidie aanvragen voor het onderhoud van de boom. De raad heeft op 28 mei 2008 besloten om het subsidiebedrag te verhogen van € 500, - naar € 1000, - omdat € 500, - een te kleine bijdrage bleek in verhouding tot de totale onderhoudskosten van een monumentale boom. Deze variëren gemiddeld tussen € 800, - tot € 3000, - per subsidieaanvraag.

In 2009 zijn er tot 1 november vijf nieuwe aanvragen binnengekomen. Daarnaast zijn er nog drie aanvragen in behandeling. In verband met het subsidieplafond van € 10.000, - kunnen er tien subsidieaanvragen worden verleend

In 2000 zijn de particuliere monumentale bomen voor het eerst geïnventariseerd. Deze lijst met bomen is bekendgemaakt, maar de eigenaren van een monumentale boom zijn niet aangeschreven over hun monumentale bezit. Het is belangrijk dat particulieren een erkend boomverzorgingsbedrijf inschakelen voor het onderhoud van de monumentale boom zodat de boom geen schade oploopt. Om de particuliere eigenaren te wijzen op het waardevolle bezit dat zij op hun grond hebben staan, hebben wij, conform afspraken met de raad, in 2009 alle particuliere eigenaren van een monumentale boom aangeschreven. Hiermee is het belang van monumentale bomen voor de stad benadrukt en zijn de eigenaren geïnformeerd over subsidiemogelijkheden.

3. Bomenstructuurplan

Het bomenstructuurplan geeft aan hoe het straatbomenbestand in de gemeente Groningen is opgebouwd. Op basis van stedenbouwkundige-, ecologische-, recreatieve- en woonfuncties is het bomenstructuurplan opgedeeld in hoofdstructuren en nevenstructuren. Elk jaar vinden maatregelen plaats om de bomenstructuur in de gemeente Groningen te versterken. In onderstaande tabel staan de bomenstructuurplanprojecten die in 2009 zijn uitgevoerd.

BSP projecten 2009			
Stadsdeel	Straat	Maatregelen	Kosten
Hoogkerk	Boeiersingel	Verwijderen bomen en haag	€ 60.000, -
Hoogkerk	Diverse locaties	Klein leed diverse locaties	€ 5.000, -
Noorddijk	Boelema-/Hylkemaheerd	Herstraten en groen	€ 25.451, -
Oude Wijken	A.P. Fokkerstraat	Opzetten boomstructuur	€ 50.000, -
Oude Wijken	Europaweg	Herinrichten groen en taluds brug	€ 80.000, -
Oude Wijken	J. Baart de la Faillestraat	Opzetten nieuwe bomenstructuur	€ 50.000, -
Oude Wijken	Petrus Campersingel	Verstevigen boomstructuur	€ 2.000, -
Oude Wijken	Singelweg	Aanpak bomen	€ 30.000, -
Oude Wijken	Zaagmuldersweg	Aanvullen boomstructuur	€ 30.000, -
Zuid	Bilderdijklaan	Aanvullen boomstructuur	€ 8.000, -
Zuid	Paterswoldseweg	Boomstructuur (overgedragen IGG)	€ 70.000, -
Zuid	Tweede Willemsstraat	Opzetten nieuwe boomstructuur	€ 36.000, -
Totaal			€ 446.451,-

In de raadsvergadering van 27 november 2002 is de systematiek voor de ontwikkeling van een bomenstructuurplan, zoals beschreven in de nota Bladwijzer, vastgesteld. Van 2002 tot en met 2005 is invulling gegeven aan de uitwerking van het bomenstructuurplan per stadsdeel. Vervolgens heeft de raad in 2008 het bomenstructuurplan tot en met 2007 geëvalueerd. In de afgelopen jaren zijn de

hoofdstructuurprojecten grotendeels uitgevoerd. Ook in veel nevenstructuren is de kwaliteit van de bomenstructuur verbeterd. Omdat het bomenbestand in een stad continu onderhevig is aan veranderingen en het bomenstructuurplan grotendeels is uitgevoerd is het gewenst om het bomenstructuurplan te actualiseren. In 2010 zal daarom een plan van aanpak worden opgesteld waarin concrete acties ten aanzien van het huidige bomenstructuurplan worden opgenomen. Wijzigingen en aanbevelingen uit de afgelopen evaluaties zullen hierin worden opgenomen. Met dit plan van aanpak kan het lopende bomenstructuurplan op een weloverwogen manier worden gecorrigeerd zodat deze aansluit op de huidige situatie.

4. Nationale Boomfeestdag 2009

Op woensdag 18 maart was het voor de 52^e keer Nationale Boomfeestdag. De boomfeestdag is bedoeld om het belang van natuur op een positieve manier onder de aandacht te brengen bij kinderen en hun ouders. Ieder jaar heeft de boomfeestdag een thema. In 2009 was het thema: 'Spaar de bomen'. De gemeente Groningen was dit jaar tevens de locatie voor de viering van de Provinciale Boomfeestdag 2009.

Bijna driehonderd kinderen uit de bovenbouw van de Nassauschool, de Petteflet, O.B.S. de Beijumkorf, de Swoaistee, de Tine Marcusschool en het Gomarusscollege namen deel aan de Boomfeestdag 2009. De aftrap vond plaats in en nabij de Der Aa- Kerk. Commissaris van de Koningin Max van den Berg plantte hier de eerste boom van de dag.

Voorafgaand aan de Boomfeestdag verzorgde de Provinciale Boomfeestdagcommissie, waarin natuurorganisaties als Staatsbosbeheer, Stichting het Groninger Landschap en Landschapsbeheer Groningen zijn vertegenwoordigd, gastlessen op de deelnemende scholen. Na het planten van de eerste boom naast de Der Aa- Kerk gaven de kinderen hun visie op het thema 'Spaar de bomen' door dit uit te beelden met een lied, een spandoek met een leus of een slagzin.

Vervolgens zijn de kinderen met bussen uiteen gegaan naar vijf verschillende locaties in de stad om daar bomen te planten. De kinderen hebben bomen geplant op het A-kerkhof, aan de Hunsingolaan, langs de Peizerweg, in het park Kalmoesstraat en aan de Beijumerweg. In totaal zijn er 150 bomen en 3000 stuks bosplantsoen geplant.

5. Beheer & onderhoud

Regulier onderhoud en inspectie

De dienst ROEZ / Stadsbeheer heeft ruim 85.000 bomen in beheer. In de stad staan veel meer bomen, maar die zijn deels in particulier bezit of bij andere diensten in beheer. De 85.000 bomen worden één keer per drie jaar gesnoeid en gelijktijdig geïnspecteerd. In 2009 zijn de bomen in Vinkhuizen, Concordiabuurt, Grunobuurt, De Wijert Noord, Laanhuizen, Corpus den Hoorn Zuid, Lewenborg, Middelbert, Engelbert, Rode Haan, Euvelgunne, Oosterhoogebrug en Ulgersmaborg geïnspecteerd en gesnoeid.

Daarnaast beheert de gemeente circa 2700 vormbomen. Dit zijn bomen die groeien als lei- of bolvorm. Deze bomen worden eens per jaar of eens per 2 jaar gesnoeid. In 2009 zijn er 1200 vormbomen gesnoeid.

Zorgplicht

Wij hebben als eigenaar een zorgplicht voor de bomen. Dit betekent dat wij de bomen zodanig moeten beheren en onderhouden dat geen nalatigheid kan worden verweten bij het ontstaan van schade.

Wanneer schade door de bomen ontstaat als gevolg van nalatigheid van de boomeigenaar is er feitelijk sprake van een onrechtmatige daad. De eigenaar is aansprakelijk voor schade door bomen indien hij (verwiltbaar) onvoldoende zorg heeft besteed.

De zorgplicht bestaat uit een algemene zorgplicht, een verhoogde zorgplicht en een onderzoeksplicht. De algemene zorgplicht houdt in dat de eigenaar verplicht is de bomen regelmatig en systematisch op deskundige wijze te beoordelen, of te laten beoordelen, en op basis daarvan zonedig maatregelen te nemen (regulier onderhoud en periodieke boomcontrole). In principe vallen alle bomen van de gemeente onder de algemene zorgplicht. Een verhoogde zorgplicht houdt in dat men op plaatsen met verhoogde risico's de bomen tenminste één keer per jaar moet controleren. Plaatsen met een verhoogd risico zijn bijvoorbeeld drukke wegen, speelplekken, pleinen etc. De onderzoeksplicht geldt voor bomen waarbij uitwendige gebreken of symptomen voor verborgen gebreken zijn geconstateerd die mogelijk gevaarlijk kunnen zijn. Bij dergelijke bomen moet snel onderzocht worden wat de ernst van deze gebreken is en welke maatregelen genomen moeten worden om de risico's te minimaliseren.

Van de 85.000 zorgplichtige bomen hebben circa 6000 bomen een verhoogde zorgplicht. In 2009 hebben wij 30 bomen moeten kappen omdat wij de veiligheid niet meer konden garanderen.

Handhaving

Binnen de gemeente Groningen komt handhaving op het gebied van bomen op verschillende manieren tot uiting. Enerzijds vindt handhaving plaats op het gebied van schade aan bomen. Wijkbeheer (boomverzorgers en wijkbeheerders) heeft hierin een signaalfunctie. Geconstateerde onrechtmatigheden worden gemeld waarnaar een schaderapportage wordt opgesteld.

Anderzijds vindt handhaving plaats op het gebied van illegale kap. Meldingen van illegale kap komen binnen bij de afdeling Bouw en Woningtoezicht. De meldingen kunnen worden gedaan door burgers, door politie maar ook door medewerkers van de gemeente Groningen. Na een melding wordt er een bezoek gebracht aan de plaats van de melding en wordt de aard van de melding vastgesteld. Vervolgens wordt in een gesprek met de eigenaar of de persoon die de betreffende boom(en) heeft gekapt getracht de aanleiding te achterhalen. Afhankelijk van de aard van de illegale kap kunnen sancties als aangifte, herplant of andere financiële gevolgen worden opgelegd.

Boomziektes- en plagen

Iepziekte

Iepziekte, de verwelkingsziekte die al in 1919 in Nederland werd ontdekt, is in onze stad onder controle. Stichting Iepenwacht Groningen voert in opdracht van de gemeente het duurzame iepenbeheer uit. De stichting coördineert de bestrijding van de iepziekte in de provincie Groningen. Ieder jaar worden in de zomer alle iepen in de gemeente geïnspecteerd door de Iepenwacht. In 2009 zijn 23 klonale iepen- en 107 veldiepen gekapt en is 855 m² bosplantsoen geruimd. Klonale iepen zijn bomen die gekweekt als straatboom of solitair in de stad staan. Veldiepen zijn bomen die spontaan zijn gegroeid of als bosplantsoen zijn aangeplant, maar zijn uitgegroeid tot bomen.

Soort iep	Aantal gekapte iepen			Totaal
	< 15 cm	15 - 40 cm	> 40 cm	
Klonale iepen	3	12	8	23
Veldiepen	102	5	0	107
Totaal	105	17	8	130

De afgelopen jaren is veel bereikt in het doorgronden van de ziekte, het inperken van de verspreiding van de ziekte en het ontwikkelen van resistente iepsoorten. Dit heeft ertoe geleid dat het aantal zieke iepen al een aantal jaren stabiel is en niet toeneemt. Inmiddels kiest de gemeente steeds vaker voor resistente iepen bij de aanplant van nieuwe bomen. Ook preventief injecteren is een goed middel tegen iepziekte. Omdat deze methode kostbaar is worden alleen monumentale bomen ieder jaar preventief tegen iepziekte geïnjecteerd.

Kastanjeziekte

In 2002 is de kastanjeziekte voor het eerst ontdekt bij een aantal paardenkastanjes in het westen van het land. In 2004 breidde de ziekte zich snel uit over de rest van Nederland. Bomen krijgen bruine

vlekken op de stam en 'bloeden' donker vocht. De aantasting leidt tot baststerfte en bij ernstige aantasting tot sterfte van de boom.

Om de kastanjeziekte in de gemeente Groningen te monitoren en te beheersen, wordt in 2010 een proef van drie jaar uitgezet. Er worden drie acties uitgezet. Aan de hand van de resultaten wordt gekeken welke maatregel het meest doeltreffend is om de ziekte te bestrijden.

- Bij een groep van 5-10 bomen wordt niets gedaan. Deze bomen worden alleen gecontroleerd en dienen als referentiegroep;
- Bij een groep 5-10 bomen wordt bodemverbetering d.m.v. compost op de boomspiegel- en door middel van boorgaten in de bodem toegepast.
- Bij een groep van 5-10 bomen worden de bloedingsplekken aangesmeerd met ascorbinezuur (vitamine C)

De proef wordt uitgevoerd onder supervisie van de UR Wageningen “Onderzoek ziekten en plagen stedelijk groen” en wordt financieel ondersteund door Stichting Iepenwacht Groningen. De overige financiering (deels met mogelijke subsidies) verzorgt de gemeente Groningen zelf, evenals de monitoring. Landschapbeheer Groningen neemt het grootste deel van de uitvoering voor haar rekening. Ook de gemeente Winsum zal deelnemen met een vergelijkbaar opgezette proef.

Verwacht wordt dat de gemeente financieel wordt bijgestaan door de volgende subsidiebronnen: Stichting Iepenwacht Groningen, Provincie, Senter Novem. De proef zal jaarlijks (zonder subsidie) circa € 12.000,- gaan kosten. De te verwachten subsidie bedraagt circa 50%.

Massaria

Massaria is een schimmelziekte die in 2007 voor het eerst in Nederland werd geconstateerd. Sinds het voorjaar van 2008 zijn er platanen in Groningen besmet met Massaria. De ziekte komt alleen voor bij bomen vanaf een jaar of dertig. Omdat door de schimmel aangetaste takken kunnen afbreken, worden de platanen van dertig jaar en ouder drie keer per jaar gecontroleerd. Uit de inspectie van 144 bomen is naar voren gekomen dat ongeveer 10% van deze platanen met de schimmel was besmet (ca. 15 stuks). Per boom zijn gemiddeld twee aangetaste takken aangetroffen. Deze zijn verwijderd om gevaarlijke situaties te voorkomen.

In 2008 was bij een tweede inspectieronde het aantal aangetaste platanen afgenomen van ca. 50% tot ca. 25%. Deze daling werd verklaard door het aantal oude aantastingen wat bij de eerste ronde is waargenomen. Dit jaar is opnieuw een daling van het aantal aangetaste platanen waargenomen. Aangezien in het zuiden van Nederland het aantal waarnemingen stijgt, is dit een opmerkelijke constatering. Een eenduidige verklaring voor daling ten opzichte van de stijging in zuid Nederland is er (nog) niet. Het verschil zou veroorzaakt kunnen worden door verschillende weersomstandigheden en temperaturen in vergelijking met de zuidelijke provincies. Daarnaast krijgt door reguliere controle de massariaziekte ook minder kans zich te ontwikkelen en te verspreiden.

Eikenprocessierups

Oorspronkelijk komt de eikenprocessierups uit Zuid- en Centraal Europa. Ze houden van warmte en zitten vooral aan de zonnige zuidkant van eikenstammen in lanen. De eikenprocessierups kan in ons land overleven dankzij het warmere weer. Onder bepaalde omstandigheden (warm en droog voorjaar) kunnen plagen optreden. Begin jaren '90 is de eikenprocessierups in aantal toegenomen. Vooral in 1996 zijn veel zware aantastingen van bomen gemeld. Daarna stortte door intensieve bestrijding de populatie van de soort in.

Eiken ondervinden schade van de rups doordat het jonge blad in processieachtige colonnes wordt opgevreten. De eikenbomen komen hierdoor later of vrijwel niet in blad. Gedurende deze periode verspreidt de rups brandharen die bij mensen irritaties kunnen geven.

Sinds 2001 is de verspreiding van de rups in ons land weer toegenomen. De rups is onder andere waargenomen in Noord-Brabant, Gelderland, Utrecht, Overijssel, Noord-Holland, Zuid-Holland en in grote delen van Noord- en Midden-Limburg. Ook in Drenthe zijn de eerste waarnemingen gedaan. Mede door het lage aantal eiken in de provincie is Groningen nog gespaard gebleven. In 2010 verwachten we de eerste meldingen in Groningen.

Financiën

Voor het beheer en onderhoud van de 85.000 bomen die wij in ons bezit hebben, hadden wij in 2009 een budget van € 689.000 tot onze beschikking. Circa € 400.000, - van dit bedrag is bestemd voor de uitvoering van het bomenstructuurplan. De overige € 289.000, - is bestemd voor het reguliere onderhoud.

6. Meldingen en verzoeken over bomen

Het afgelopen jaar zijn tot 1 november 495 meldingen over bomen gedaan. De meldingen hadden betrekking op verschillende subcategorieën zoals 'boom geeft overlast', 'gevaarlijke boom', 'snoeiafval' etc. Er zijn in totaal acht subcategorieën. De meldingen zijn als volgt verdeeld:

Meldingen bomen 2009 per subcategorie	
Subcategorie	Aantal meldingen
Bomen overig	59
Boom geeft overlast	224
Boom schade / scheefstand	52
Dode boom	44
Gevaarlijke boom	9
Kaprogramma	1
Snoeiafval bomen	23
Tak geeft overlast	83
TOTAAL	495

De meeste meldingen hebben betrekking op overlast, zowel door de boom zelf als door zijn takken. Daarnaast zijn veel meldingen gedaan over schade of scheefstand en over dode bomen. Een relatief groot aantal meldingen was niet in te delen in één van de subcategorieën en is samengevoegd onder 'bomen overig'.

Zoals in onderstaande grafiek te zien is, verschilt het aantal meldingen over bomen per stadsdeel. Bijna 40% van alle meldingen over bomen zijn in het stadsdeel Noorddijk gedaan. Ook stadsdeel Zuid heeft relatief veel meldingen over bomen. Dit heeft voornamelijk te maken met het grotere aantal bomen in een wijk.

